

زنانی که قهرمان نیستند

مهدی قنبر / منتقد سینما

در این فیلم جدای از ورود معدود و سکانس‌های کوتاه پلیس در هیچ کجای دیگر فیلم اثری از پلیس و حتی خودرو پلیس در لحظاتی که مخاطب احتمال ورود آن‌ها را در داستان می‌دهد نمی‌بینید. شکل قهری پلیس بسیار کم و کوتاه دیده می‌شود. از این رو می‌توان گفت فیلم نگاهی آسیب‌شناسانه به مقوله اعتیاد و تأثیر آن بر خانواده و به‌ویژه زنان دارد. فیلم تنها بر این نکته تأکید دارد که این معضل اجتماعی اگر با ورود پلیس و مددکاران اجتماعی و قتل‌ها و اعدام‌های همراه نگردد باز هم معضلی خانمان برانداز است که به خودی خود می‌تواند داستانی پرفراز و نشیب را طی کند. روندی که ممکن است پای افراد و شخصیت‌هایی را که از این موضوع و معضل متنفر و یا فراری باشد و اساساً با آن مخالف‌اند را به داستان بکشد.

ممکن است مادری مذهبی و متدین را بر آن دارد تا برای فرزندش مواد مخدر تهیه کند، زنی که از پول کثیف مواد مخدر متنفر است را به فروش مواد مخدر و توزیع آن در جامعه و ادارات؛ و یا دختری را به دزدی و قاچاق دارو و کشاند. به این ترتیب اعتیاد پتانسیل آن را دارد که همه اقصای جامعه را در این باتلاق گرفتار کند. در تمامی این موارد نیز زنان هستند که ناخواسته پایشان به این تجارت کثیف باز می‌شود و با مورد سوءاستفاده قرار می‌گیرند و آسیب‌پذیر هستند. زمانی که مرد معتادی در خانواده باشد آن‌ها چاره‌ای جز ورود به این بازی ندارند و در این میان قربانیان اصلی آن نیز هستند. این زنان هیچ‌کدام ناجی و قهرمان نیستند. آن‌ها همگی با تأسف از کاری که مجبور هستند انجام دهند یاد می‌کنند اما از سر استیصال مجبور به ورود به آن و خرید فروش مواد برای رهایی مشکلات همسر، پسر و هم‌خانه خود می‌شوند.

در نقطه مقابل آن‌ها مردان داستان متهم شماره یک نابودی این کانون گرم خانواده هستند. آن‌ها با جاه‌طلبی‌هایشان همسران و مادرانشان را به کام نابودی می‌کشانند. به نظر این کنتراست اگر چه جای بحث دارد اما موضوعی است که سالور قصد دارد در فیلمش بر آن تأکید کند و اگر چه همه شخصیت‌ها به‌نوعی خاکستری هستند اما مردان این خانواده‌ها سیاه‌تر هستند و انگشت اتهام را به سوی آن‌ها نشانه می‌رود.

کارگردان اما شخصیت اصلی زن قصه را در پایان و از میان هفت‌خان اتفاق‌های شکننده، فساد و اضمحلال شخصیت همسر و اطرافیان چنان متخیرانه به زنی تبدیل می‌کند که تردیدهایش را کنار گذاشته و به مادر و همسری تبدیل شده که تلاش دارد خانواده را حفظ کند. یک تحول بزرگ در شخصیت تعجب‌انگیز است. چگونه یک شبه این شخصیت مردود و متزلزل تصمیم می‌گیرد تانوی خود را که نشانه خصوصیات رفتاری متفاوت او از نگاه شوهر است را پاک کند؟ اتفاقی که با اطلاعات و داده‌های قبلی از او در فیلم بسیار دور از ذهن است و اساساً باورپذیر نیست.

کرده و آنان را آسیب‌پذیرترین بازبگران این بازی مرگبار معرفی می‌کند.

موضوع اصلی فیلم «سه کام حبس» مقوله اعتیاد است. این موضوع در سال‌های اخیر بارها به اشکال مختلف مورد بررسی قرار گرفته است این نگاه و موضوع به‌ویژه پس از فیلم‌های سعید روستایی و چندین کارگردان دیگر آن چنان متداول شد و مورد توجه قرار گرفت که در مقطعی موج‌بلند آن بخش عمده‌ای از سینمای کشور را با خود برد. سوژه‌هایی که شخصیت‌ها و داستان‌های آن در دل کوچه‌پس‌کوچه‌های جنوب و حاشیه تهران پا می‌گرفتند و داستان آن‌ها با ورود پلیس و کش‌وقوس‌های تعقیب‌گریز و در سواردی اعدام‌قاچاقچی پایان می‌گرفت؛ اما فیلم سالور اگر چه از همین قانون و قواعد پی‌روی می‌کند و بر همان موج‌سوار می‌شود اما تفاوت‌هایی هر چند جزئی دارد. یک ویژگی که شاید بتوان آن را اندکی با گونه دیگر این فیلم‌های در سال‌های اخیر متفاوت کرد.

در فیلم «سه کام حبس» بر خلاف آنچه به نظر می‌رسد زنان قهرمان نیستند، در تمامی این موارد زنان ناخواسته پایشان به یک تجارت کثیف باز می‌شود و مورد سوءاستفاده قرار می‌گیرند. آنها آسیب‌پذیر هستند. زمانی که مرد خانه معتاد است آن‌ها چاره‌ای جز ورود به این بازی ندارند و در این میان قربانیان اصلی هستند.

فیلم سینمایی «سه کام حبس» جدیدترین ساخته سامان سالور فیلمی با موضوع معضل اعتیاد و تأثیرات آن بر روابط اجتماعی و خانوادگی معتادان است. به شکل مشخص سه خانواده از سه طبقه اجتماعی متفاوت و متوسط جامعه را به نمایش می‌گذارد؛ اما در میان نقش زنان در تمام این سه خانواده و طبقه اجتماعی شخصیت زنان متفاوت‌تر و پرتنگ‌تری است. سالور از این شخصیت‌ها نه به‌عنوان زنان قهرمان که می‌کوشند خلأ وجود مردان معتاد خود را پر کنند بلکه به‌عنوان قربانیان این خانواده‌ها یاد

این زنان هیچ‌کدام ناجی و قهرمان نیستند. آن‌ها همگی با تأسف از کاری که مجبور هستند انجام دهند یاد می‌کنند اما از سر استیصال مجبور به ورود به آن و خرید فروش مواد برای رهایی مشکلات همسر، پسر و هم‌خانه خود می‌شوند